

Bezpłatny dodatek do „Drwęcy“.

Rok VII.

Nowemiasto, dnia 19 października 1933.

Nr. 35

Jak żywić świnie bekonowe w okresie zimowym?

Po dłuższym staraniu ze strony Tow. Roln. Powiatowego, obecnie i nasz powiat uzyskał kontyngent na dostawę bekonów do bekoniarń w Gdańsku. W ostatnim czasie utworzono cały szereg Kół Producentów Trzody Chlewnej przy Kółkach Roln. W związku z powyższą akcją na terenie naszego powiatu nie od rzeczy będzie kilka słów poświęcić zimowemu żywieniu świń, ażeby z nich otrzymać materiał, przez angielski rynek wymagany. Rozpocznę od reproduktorów. Otóż knurowi o wadze od 150 do 250 kg. należy dawać dziennie ca 15 kg. buraków pastewnych, pół kg. śrutu jęczmiennej i owsianej i 1 kg. plew koniczynowych wzgl. seradelowych. Po każdym stanowieniu dodajemy knurowi od pół do 1 kg. kg. zależnie od wagi knura śrutu owsianego lub ziarna. Maciorom nieprośnym i w pierwszym okresie prośności dawać powinniśmy dziennie 8 kg. ziemniaków, pół kg. śrutu zbożowego lub otrąb pszennych i 1 kg. plew. W ostatnim okresie ciężarności na 6 tygodni naprzód dodajemy do dawki powyższej pół kg. śrutu lub otrąb pszennych. Po oprosieniu przez przeciąg 4 dni nie dajemy maciorze pełnej dawki paszy, lecz rozrabiamy specjalną zupę z wody z dodatkiem śrutu jęczmiennego i parowanych ziemniaków. Następnie od 5 dni dziennie dawkę paszy powiększamy maciorze stopniowo do 8 kg. kartofli oraz dodatku otrąb pszennych 350 gr. na każde prosię lub lepiej 250 gr. otrąb pszennych i pół litra mleka odtłuszczonego na każde prosię.

Do dawki tej dodajemy maciorze w 4-ym tygodniu życia prosiąt do odsadzenia tychże po 100 gr. otrąb pszennych lub pół kg. mleka chudego na każde prosię. Maciorze dajemy dziennie trochę węgla drzewnego.

Każde Kółko Roln. powinno u siebie założyć Kółko Producentów Trzody Chlewnej.

Prosięta zaczynamy dokarmiać w 4-ym tygodniu życia, świeżo udojonem mlekiem od zdrowej krowy z dodatkiem przegotowanej ciepłej wody. Mleko, wlane do koryta, musi mieć temperaturę 30—32° C. Prosięta dokarmiamy 4 razy dziennie. Prosiętom 5-iego tygodniowym dodajemy do mleka stopniowo trochę przesianego śrutu owsianego i jęczmiennego, trochę ugotowanych ziemniaków i łyżeczkę soli mineralnych na 1 litr mleka. Na mleko należy sypać cośkolwiek przypalonego żyta. Prosiętom 6 tygodn. sypujemy potroszę jęczmienia w ziarnie lub moczonego grochu i trochę węgla drzewnego osobno w koryto. W 9-ym tygodniu najwcześniej możemy prosięta odsadzić od maciory. Prosię 8 tygodn. winno ważyć 16—20 kg.

Przy dokarmianiu prosiąt chudem mlekiem należy dodawać na 1 litr mleka 1 łyżeczkę nieoczyszczonego ciemnego tranu. Mleko chude z mleczarni dla prosiąt ssących jest nieodpowiednie. W razie, gdy nie ma mleka, można dokarmiać prosięta w wieku 5 tygodni papką z ciepłej wody i przesianego śrutu jęczmiennego i owsianego z dodatkiem mączki rybnej. Mączki rybnej przeznacza się na dzień na jedną szt. począwszy od :

5 tygodni	10 gr.
6	15 gr.
7	20 gr.
8	30 gr.

Po odsadzeniu dajemy po 50 gr. dziennie na jedno prosię siemienia lnianego, rozgotowanego na papkę, jako dodatek do paszy.

Knurów i maciorów, pozostawionym do chowu, dajemy dziennie na sztukę:

W wieku dni	Przy wadze kg.	Srut jęczm. kg.	Mleko chude litr	Ziemniaków kg.	Plewkę
40—55	15—20	1/4	2 1/2	1	—
55—90	20—30	1/4	2 1/2	1 1/2	—
90—115	30—40	1/4	3—	2 1/2	1/4
115—138	40—50	1/2	3—	2 1/2	1/4
138—175	50—70	1/2	3—	4 1/2	1/2
175—210	70—90	1/2	3—	6	1/2
210—245	90—110	1/2	3—	7	1/2
	pond.110	3/4	3—	7	1/2

Tucznikom, przeznaczonym na bekony, dajemy dziennie na sztukę:

W wieku dni	Przy wadze kg.	Srut jęczm. kg.	Mleko chude litr	Ziemniaków kg.
40—55	15—20	1/4	2 1/2	1
55—85	20—30	1/4	3	2
85—110	30—40	1/2	3 1/2	2
110—130	40—50	1/2	4 1/2	3
130—145	50—60	3/4	4 1/2	3 1/2
145—160	60—70	3/4	5	4
160—190	70—90	1	4 1/2	5

Na wyprodukowanie 1 bekoniaka o wadze 90 kg. z prosięcia o wadze 15 kg. potrzeba około:
100 kg. srułu jęczmiennego,
600 „ mleka chudego,
500 „ ziemniaków.

Do paszy treściwej macior karmiących dodać należy 2 proc. mieszanki soli mineralnych (na 100 kg. paszy treść. 2 kg. mieszanki). Do paszy treściwej innych świń dodajemy 3 proc. mieszanki soli mineralnych. Mieszanka zawiera: 4 części popiołu drzewnego, 2 części kredy szlamowanej, 2 części mąki kostnej lub pastewnego fosforanu wapna i 1 część soli bydlęcej lub kuchennej. Do mieszanki soli mineralnych dla macior i prosiąt dodajemy jeszcze 1 część kwiatu siarczanego celem zapobieżenia biegunce u prosiąt.

Knurów i macior nie należy używać do rozpłodu, zanim nie osiągną 8 miesięcy i wagi 100—200 kg.

Rolnicy i osadnicy,

Łączcie się w kółkach Roln. T. R. P.
Silna organizacja zawodowa to fundament dobrobytu wsi.

Od 1 listopada ustaje przymus ubezpieczenia robotników rolnych.

Od 1 listopada przestaje obowiązywać przymus ubezpieczenia robotników rolnych w Kasach Chorych.

Jest to już ostateczna decyzja sfer miarodajnych. Poprzednio bowiem nakaz ten miał być zniesiony od 1 października.

W jaki sposób zaopatrzyć dzieci w tanią a ciepłą odzież na zimę.

W ciężkich warunkach, jakie przeżywamy, gdy o grosz tak trudno wszędzie, a na wsi najbardziej, nadchodząca zima, a z nią konieczność zdobycia ciepłego ubrania dla rodziny, stanowi wielką troskę.

Szczególnie dzieci szkolne, często zmuszone chodzić do bardzo oddalonej szkoły, są narażone na przeziębienie, o nich też najpierw pomyśleć trzeba, bo już teraz poranki są zimne.

Nie potrzebują się troskać o te rzeczy gospodynie, wyrabiające na własnych warsztatach samodzielnie i płótna ze swego lnu i wełny. W dzisiejszych czasach ten przemysł domowy, niestety, zupełnie już zarzucony w różnych okolicach kraju — mógłby ogromnie ułatwić przetrwanie ciężkiego kryzysu obecnego. Wydatek bowiem na ubranie, tam gdzie go niema, stanowi w gospodarstwach wiejskich stosunkowo bardzo duże kwoty w porównaniu z innymi. To też w dobrych czasach nawet robiono go często kosztem należytego odżywiania. A cóż dopiero będzie teraz?

Konieczność życiowa prawdopodobnie zmusi ludzi do wznowienia przemysłu domowego czyli do samowystarczalności gospodarczej. Wszak pamiętamy podczas wojny, z jaką pomysłowością szczególnie kobiety obmyślały przedziwne środki zastępcze na ubrania swych rodzin.

Zanim jednak bieda nauczy nas przygotowania surowców na ubranie, musimy myśleć, jak radzić sobie w chwili obecnej, gdy niema pieniędzy, aby na jesiennym jarmarku kupić potrzebne ciepłe kurtki, czapki i chustki, jak to było w zwyczaju. Niema rady, trzeba się nauczyć ze starego robić nowe. Niezgorzej nawet na tem może wyjdzie dziecko, a gospodyni, zachęcona powodzeniem, przestanie gotować, a lichą najczęściej tandetę kupować i sama w swą zręczność i umiejętność uwierzy.

Trzeba tylko chcieć i gorliwie się do tych przeróbek zabrać. Przejrzeć trzeba dokładnie strych, komorę i inne schowania, wyciągnąć każdy kawałek, nawet najbardziej znoszony, wyprać go, wyczyścić i wyprasować. Stare kawałki waty, skórki królicze, w domu wyprawione, pierze, choćby tak pogardzane z kur i innego ptactwa — mogą doskonale posłużyć do podbicia kamizelek, serdaków i czapek, wykrajanych ze starych kawałków. Najcenniejsze do tego celu, to marnowane za grosze skórki królicze, które w olbrzymich masach wynoszą żydkowie wędrowni — dobrze na nich zarabiając — bo chętnie się w nie stroją obecnie miejskie elegantki.

W wielu krajach skórki te stanowią duży dochód dla drobnego rolnika, poza doskonałym użytkowaniem ich w domu. Rzecz oczywista, skórki z królików rasowych są o wiele lepsze i droższe. W naszych warunkach także do nich dojść można łatwo i prędko.

Polskie bogactwa kopalniane.

Według obliczeń pokłady węgla, znajdujące się w ziemi naszej, wynoszą około 150 milionów tonn. Licząc ilości węgla wydobywanego obecnie, można przewidzieć, że zapasy węgla, leżące w ziemi, starczą na tysiące lat. Kopalnie ropy wystarczą na okres dwustu lat. Najwięcej stosunkowo mamy soli, której zasoby przy obecnej sile spożycia mogą wystarczyć na 11 tys. lat. Zapasy soli potasowych mamy również duże, wystarczy ich na setki lat.

KOMUNIKATY

Nowa ulga dla osadników.

Do szeregu ulg, jakie w ostatnim czasie dzięki staraniom organizacji rolniczych się ukazały, przybysza jeszcze jedna, bardzo doniosłej wagi ulga dla osadników. Jak się mianowicie dowiadujemy używane pożyczki długoterminowe w listach zastawnych Państw. Banku Rolnego w wypadku, gdy Państw. Bank Rolny potrącił mu pożyczkę z funduszu pomocy kredytowej na zagospodarowanie i pobudowanie wzgl. z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego, to może złożyć podanie do PBR. z prośbą o przeniesienie pozostałego zadłużenia w listach zastawnych na rachunek Funduszu Obrotowego Reformy Roln.

Z tego przemianowania pożyczki uzyska osadnik następujące korzyści: a) obniżenie oprocentowania do 3 proc. rocznie, b) w okresie od 1 stycznia 33 r. do 31 grudnia 1935 r. dłużnik będzie płacić tylko należne oprocentowanie.

Termin składania podań został ustalony do dnia 1 listopada 1933 r.

Bliższych informacji udzielają w tej sprawie Biura Pow. PTR.

Założenie stacji stadnika.

Rożental. Za pośrednictwem Pomorskiej Izby Rolniczej w Toruniu założona została u rolnika Konrada Dziąby w Rożentalu ponownie stacja stadnika.

Chcesz nam dopomóc

w walce o lepsze jutro, rolniku? Zapisz się **zaraz** do Kółka Roln.! Tylko w **jedności siła!**

O tańszy materiał opałowy.

Często jesteśmy świadkami utyskiwań rolników na wysoką cenę węgla. Wobec powyższego czujemy się w obowiązku podać następujące wyjaśnienie.

Cena węgla loco kopalnia wynosi ca 1,10 do 1,40 zł, jest to więc w porównaniu do cen miejscowych cena bardzo niska. Natomiast na tak znaczne podrożenie węgla wpływa w integralnej mierze opłata za przewóz kolejowy, który do Lubawy wynosi około 1 zł od ctr. poj. Będąc przeto dalej od kopalń oddaleni jesteśmy temsamem narażeni na kupno droższego węgla, zwyczajka ta wynosi np. w stosunku do woj. Poznańskiego około 25 proc.

Ze względu na znaczne odległości od rewirów leśnych i stosunkowo szczupłych ich rozmiarów rolnicy są zmuszeni do masowej eksploatacji swych pokładów torfowych, niszcząc przy tem często przedwcześnie posiadane łąki. Eksploatacja torfu jest tem intensywniejsza, że cena za drzewo opałowe jest w stosunku np. do Kresów Wschodnich, gdzie cena za m³ drzewa opałowego wynosi 3 zł, niewspółmiernie wyższa, wskutek czego wobec niskich cen za produkty rolne kupno takowego, staje się często niemożliwe.

Pragnąc sobie zapewnić tańszy materiał opałowy rolnicy powinny za pośrednictwem swej organizacji rolniczej domagać się przede wszystkim obniżenia frachtu kolejowego.

Targi remontowe na Pomorzu.

Tegoroczne zakupy koni remontowych dla Armji odbędą się na Pomorzu w-g. niżej podanego planu:

Lidzbark, pow. Działdowo, we wtorek, 21. XI. 33. o godzinie 11.00.

Nowemiasto, pow. Lubawa, w środę, 22. XI. 33. o godzinie 11.30.

Jabłonowo, pow. Brodnica, w czwartek, 23. XI. 33. o godzinie 10.00.

Kierownictwo Remontu Koni przy Ministerstwie Spraw Wojskowych wydało o zakupie koni remontowych w roku budż. 1933-34 następujące zarządzenie:

1. Hodowca przy sprzedaży konia remontowego winien przedstawić dowód, że koń ten jest własnej hodowli, tj., że urodził się u niego albo też został nabyty przed ukończeniem pierwszego roku życia, a następnie był wychowany przez sprzedawcę, aż do chwili przedstawienia konia Komisji Remontowej. Za miarodajny dowód urodzenia konia u sprzedawcy uważane będzie jedno z niżej podanych zaświadczeń:

a) świadectwo stanowienia klaczy z należycie potwierdzonym na odwrocie dowodem urodzenia źrebca — wydane przez Państwowe Zakłady Chowu Koni lub właścicieli ogierów, posiadających świadectwa uznania, przewidziane w ustawie z dnia 23 stycznia 1925 r. o nadzorze państwowym nad ogierami i rejestracji klaczy zarodowych (Dz. U. R. P. Nr. 17 poz. 113),

b) świadectwo o wpisaniu konia do księgi stadnej koni, prowadzonej pod nadzorem Ministerstwa Rolnictwa i R. R., w myśl zarządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 4 grudnia 1931 r. w sprawie ksiąg stadnych koni („Monitor Polski” Nr. 295, poz. 390),

c) zaświadczenia wydawane przez związki hodowlane, zrzeszone w Naczelnej Organizacji Związków Hodowli Koni w Polsce, urzędy gminne, Izby Rolnicze oraz Organizacje rolnicze — stwierdzające, że przedstawiony Komisji Remontowej koń jest urodzony u sprzedawcy.

Za miarodajne dowody, stwierdzające, że koń został nabyty przez sprzedawcę przed ukończeniem pierwszego roku życia, a następnie był wychowany przez niego aż do chwili przedstawienia Komisji Remontowej — uważane będą:

d) zaświadczenia, wydane swym członkom przez związki hodowlane, zrzeszone w Naczelnej Organizacji Związków Hodowli Koni w Polsce,

e) zaświadczenia, wydane przez urzędy gminne, Izby Rolnicze oraz organizacje rolnicze.

2. Dodatki hodowlane wypłacone będą tylko tym hodowcom, którzy przedstawiają zaświadczenia o należeniu do jednego ze związków hodowlanych, zrzeszonych w Naczelnej Organizacji Związków Hodowli Koni w Polsce.

3. Dodatki hodowlane ustanawia się na rok 1933 dwóch kategorii:

a) wyższej — 15 proc. od ceny szacunkowej — dla koni pochodzących po wiadomych ogierach ras szlacheckich oraz matkach, zarejestrowanych w związkowych księgach hodowlanych i posiadających poza tem przynajmniej jednostronnie udowodnione pochodzenie, okoliczności powyższe stwierdzone być winny zaświadczeniem właściwego związku hodowlanego, zrzeszonego w Naczelnej Organizacji Związków Hodowli Koni w Polsce,

b) niższej — 10 proc. od ceny szacunkowej — dla koni pochodzących po wiadomych ogierach, lecz od matek, nieobjętych punktem „a”.

4. Dla otrzymania dodatku hodowlanego wyższej kategorii, tj. 15 proc. od ceny szacunkowej konia — wymagane jest, aby sprzedawca przedstawił:

a) dowód pochodzenia konia, wymieniony w pkt. 1 a lub 1 b,

b) zaświadczenie, przewidziane w pkt. 3 a,

c) zaświadczenie, przewidziane w pkt. 2,

d) jeżeli koń urodził się nie u sprzedawcy, to ponadto zaświadczenie, wymienione w pkt. 1 d.

5. Dla otrzymania dodatku hodowlanego niższej kategorii, tj. 10 proc. od ceny szacunkowej konia, wymagane jest, aby sprzedawca przedstawił:

a) dowód pochodzenia konia wymieniony w pkt. 1 a lub 1 b,

b) zaświadczenie, przewidziane w pkt. 2,

c) jeżeli koń urodził się nie u sprzedawcy, to ponadto zaświadczenie, wymienione w pkt. 1 d.

6. Począwszy od 1 stycznia 1936 roku, projektowane jest wypłacenie dodatków hodowlanych wyższej kategorii wyłącznie za konie remontowe, na które przedstawione zostaną świadectwa o wpisaniu do ksiąg stadnych koni, prowadzonych pod nadzorem ministerstwa Rolnictwa i R. R., w

myśl zarządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 4 grudnia 1931 r. w sprawie ksiąg stadnych koni („Monitor Polski” nr. 295, poz. 390).

7. Za konie niewyhodowane u sprzedawcy, o ile takowe w roku 1933-34 będą kupowane. Kierownictwo Remontu zamierza płać ceny niższe od cen remontowych, a to: za konie bardzo dobre o 25 proc., za konie dobre — 40 proc. niżej.
8. Na rok budż. 1933-34 zostały ustalone trzy terminy zakupu koni do armji: pierwszy od 10. IV. do 20. VI. — zakup koni 4-letn. i starszych; drugi — od 1. VII. — 1. VIII — zakup koni 3 i pół letnich W. i Ak.; trzeci — od 15. IX. do 1. III. 34 r. zakup koni wszystkich typów w myśl Z. Z. 2 Rem.².

Każdy Rolnik,

przychodzący do biura Pow. P. T. R. o poradę, winien wylegitymować się legitymacją członkowską.

Jak rozmnażać porzeczki.

Rozmnażanie porzeczek jest rzeczą niesłychanie łatwą. Ze starych krzaków, od 3-letnich począwszy, tnie się sadzonki długości 12 — 18 centymetrów z jednorocznych przyrostków i sadi się je zaraz ukośnie w ziemię tak, by dwie trzecie każdej sadzonki dostały się do ziemi, jedna trzecia pozostanie ponad ziemią. Grządka powinna być dobrze uprawiona, lecz nie świeżo nawieziona. Sadzić można od września aż do chwili, gdy ziemia zamarźnie.

Na zimę nie potrzeba żadnego okrycia.

Wcześniej zasadzone sadzonki zakorzeniają się jeszcze przed zimą. Później zasadzone, które się już nie zdołały w jesieni zakorzenieć, wysadzi czasem z ziemi ostry mróz przy braku śniegu, ale to im nic nie zaszkodzi. Trzeba je na wiosnę wetknąć na nowo w ziemię, obcisnąć dobrze, podlewać w razie suszy, a przyjmą się napewno. W następną jesień mogą już iść na stanowisko i zaczynają owocować zaraz w pierwszym, najpóźniej w drugim roku. O ileby przy cięciu sadzonek były jeszcze na nich liście, należy je oberwać.

Z jednego krzaka porzeczek obsadzić można w ciągu paru lat całą plantację. Gdy się nie ma ani jednego, trzeba choćby jeden krzak kupić. Najbardziej rozpowszechnioną dobrą odmianą jest Holenderska czerwona i Holenderska biała, z czarnych zaś Neapolitańska.

Zniżka cen cementu.

Po zawieszeniu działalności kartelu cementowego nastąpiła niżka cen cementu w całym kraju. Poszczególne fabryki sprzedają teraz cement po 4 zł za 100 kilogramów, podczas gdy kartelowa cena wynosiła 5 zł 80 gr za 100 kilo. Wobec wolnej konkurencji cena cementu może się jeszcze obniżyć. Wprawdzie mała to pociecha z tej niżki gdy zima u progu, ku wiosnie zaś kartel znowu może zacząć działać i cement podrożeje.

Żaden rolnik

nie powinien lekceważyć sobie ubezpieczenia budynków, ruchomości i zbiorów od ognia.

Łubin jako pasza.

Łubin jest dobrą paszą treściwą, posiadającą wiele strawnego białka. Obliczają, że na każde 100 części łubinu niebieskiego posiada 23 części białka, a łubin żółty aż 29. Również i cena jego jest przystępna, gdyż za ctr. metryczny płaci się od 5 do 10 zł. Pomimo tych wszystkich zalet, rolnicy nie korzystają z łubinu w tym stopniu, na jaki zasługuje, czego powodem jest z pewnością trudność odgoryczania.

Jednym z lepszych sposobów w odgoryczania łubinu jest zakiszanie go z różnemi paszami soczystymi, np. z wyłokami buraczanami. Cała sprawa jest bardzo prosta, gdyż polega na tem, że gorycz łubinu rozkłada się na całą zakiszoną masę i tak się rozcieńcza, że giną jej szkodliwe skutki, a także nieprzyjemny dla zwierząt smak.

Łubin nie powinien jednak stanowić więcej niż dziesiątą część kiszonki, która w wypadku pomieszania z łubinem wymaga około 6-ciu miesięcy, aby była gotową do spaszania.

Ponieważ gorycz łubinu spływa wraz z sokiem na dół, dobrze jest podłożyć kiszonkę sieczką, czy plewami, które po zużyciu kiszonki można włączyć do kupy kompostowej.

Polska w światowym handlu masłem.

W ciągu pierwszych sześciu miesięcy 1933 r. światowy wywóz masła wyniósł 257 tysięcy tonn, a w tymże okresie w roku 1931 — stanowił 263 tysiące tonn. Spadek ogólnego wywozu masła za pierwsze półrocze roku bieżącego wyniósł około 1 procent. Wywóz masła z Polski od 1 stycznia do lipca 1932 roku wyniósł 1026 tonn, co stanowiło 4 procent całego światowego wywozu. W ciągu pierwszych 6-ciu miesięcy bieżącego roku wywóz nasz wyniósł 355 tonn. Wywóz masła z Polski w pierwszym półroczu roku bieżącego w porównaniu do pierwszego półrocza roku zeszłego spadł więc aż o 65 procent.

Wierzycciele drobnego rolnictwa.

Statystyka spraw, załatwionych przez powiatowe urzędy rozjemcze w ciągu pierwszych 6 miesięcy działalności, wskazuje m. in., kim są wierzycciele rolników. Z tego obliczenia wynika, że w przeważającej liczbie wierzyccielami drobnego rolnictwa w zakresie krótkoterminowego kredytu prywatnego byli żydzi, a mianowicie 32 procent. Rolnicy stanowią 28 procent wierzycciel, reszta zaś przypada na handel i osoby innych zawodów.

ZEBRANIA KÓLEK ROLNICZYCH.

w dniu 22 października 1933 r.

Krotoszyń	o godzinie 12-tej.
Radomno	„ „ 16-tej.
Zajączkowo	„ „ 15-tej.
Jamielnik	„ „ 16-tej.